

Literatur.

Jhs. Rochussen: Reichsgeld oder Weltgeld. Berlin 1894. 156 S.

Den ogsaa her i Landet fra tidligere Tid bekendte fhv. nederlandske Gesandt i Preussen Rochussen, som allerede før har offentliggjort flere Skrifter om Penge- og Møntspørgsmaal, deriblandt en Memoire om international Bimetallisme, som i 1890 vandt den af Cernuschi udsatte Pris for et Skrift herom, har under ovennævnte Titel udgivet et Arbejde, som særlig frembyder Interesse ved de historiske Oplysninger, som Forfatteren giver om de i 1871—73 i Tyskland førte Forhandlinger om Overgangen til Guldfod. Det paa-vises, at man i Virkeligheden dengang kun havde ringe Forestilling om den indgribende Betydning, som denne Overgang til Guldfoden vilde faa for hele den følgende Tids økonomiske Udvikling, og stadfæstes ved en Række af Citater, hvad der alt af en anden Forf., Prof. Kleinwächter, er fremhævet, at man »ret akademisk« og rent abstrakt diskuterede det Spørgsmaal, hvilket Metal der bedst egnede sig til at være Møntfod for et stort og opblomstrende Land, medens man saa godt som ikke dvælede ved det Spørgsmaal, om der nu ogsaa var Guld nok til at gennemføre en ren Guldmøntfod ikke

Literatur.

Jhs. Rochussen: Reichsgeld oder Weltgeld. Berlin 1894. 156 S.

Den ogsaa her i Landet fra tidligere Tid bekendte fhv. nederlandske Gesandt i Preussen Rochussen, som allerede før har offentliggjort flere Skrifter om Penge- og Møntspørgsmaal, deriblandt en Memoire om international Bimetallisme, som i 1890 vandt den af Cernuschi udsatte Pris for et Skrift herom, har under ovennævnte Titel udgivet et Arbejde, som særlig frembyder Interesse ved de historiske Oplysninger, som Forfatteren giver om de i 1871—73 i Tyskland førte Forhandlinger om Overgangen til Guldfod. Det paa-vises, at man i Virkeligheden dengang kun havde ringe Forestilling om den indgribende Betydning, som denne Overgang til Guldfoden vilde faa for hele den følgende Tids økonomiske Udvikling, og stadfæstes ved en Række af Citater, hvad der alt af en anden Forf., Prof. Kleinwächter, er fremhævet, at man »ret akademisk« og rent abstrakt diskuterede det Spørgsmaal, hvilket Metal der bedst egnede sig til at være Møntfod for et stort og opblomstrende Land, medens man saa godt som ikke dvælede ved det Spørgsmaal, om der nu ogsaa var Guld nok til at gennemføre en ren Guldmøntfod ikke

blot i Tyskland, men ogsaa i de andre Lande, som kunde forudses at ville — og tildels, saaledes som de skandinaviske Lande, at maatte — følge Tysklands Exempel. Navnlig paaviser Forf., at den tyske Regering ikke saa meget lededes af den Betragtning, at Guldmønt var at foretrække for Sølv mønt, som af den, at man kun ved at skabe en Guldmønt, der i ganske anden Grad end de tidligere prægede-Dukater og Guldkroner kunde blive en virkelig cirkulerende Mønt, kunde vente at sætte Grænser for og eventuelt blive befriet fra det Overmaal af Sedler, som da i alle mulige Skikkelser cirkulerede og gjorde det hele tyske Pengevæsen usolidt og ustabil, hvorhos den deri saa det vigtigste — maaske det eneste — Middel til at naa til Møntenhed for hele Tyskland. Derimod hævder Forf., at det er en først senere fremkommen og ubegrundet Paastand, naar det særlig af Monometallismens Forkæmper i Tyskland, Bamberger, gøres gældende, at man valgte Guldet fremfor Sølv, fordi man forudsaa, at dette vilde dale stærkt i Værdi i en nær Fremtid. Tværtimod fremhævede Bamberger i 1875 i stærke Udtryk det Overraskende i det da stedfundne Værdifald for Sølv, der da betegnedes som uventet og uforudseligt, uagtet det kun var et Fald fra 61 til $55\frac{1}{2}$ d. (altsaa et Værdiforhold af 1 : 17 istedetfor det tidligere 1 : $15\frac{1}{2}$). »Dette er en vældig, hidtil uhørt Kendsgerning: det synkende Værdiforhold til Guld har brugt fulde 3 Aartusender om at forandre sig fra 1 : 12 til 1 : $15\frac{1}{2}$, og nu har vi i fire Aar oplevet Bevægelsen fra 1 : $15\frac{1}{2}$ til 1 : 17 . . . d. v. s. Sølvets Faldhastighed er steget til det 305-Dobbelte!« Den oprigtige Forbavselse over dette Værdifald tyder ganske vist ikke

paa, at Bamberger alt i 1871 havde forudset det, og end mindre paa, at han havde forudset et Prisdald indtil 29 d. i de følgende knap tyve Aar.

Efter at Forf. i Skriftets første Afsnit har paavist, at der ikke kan paapeges et bestemt fra de forbundne Regeringers Side angivet Motiv for Overgangen til Guldfod, medens de udtrykkelig have afvist forskellige for Andre gældende Motiver som værende uden Betydning for Tyskland, samt at det overhovedet fra Regeringernes Side mindre var Fordelene ved en Guldfod end Ulemperne ved den herskende Papircirculation, der betonedes, medens det ellers kun var den almindelige Betragtning, at den rene Guldfod var et Kendetegn paa Civilisation og Fremskridt, der paaberaabtes, gaar han i Skriftets andet Afsnit over til at omhandle Følgerne og Virkningerne af den stedfundne Overgang til Guldfoden. Her gøres det navnlig stærkt gældende, at Lukningen af et Møntsted for Sølv et nødvendig fører til Lukningen af det andet og tredje og saaledes efterhaanden gør Sølv et landflygtigt, men at paa den anden Side netop denne stedse almindeligere Overgang til Guldfoden gør det saa godt som umuligt for nogen større Stat at naa til Gennemførelsen af en ren Guldfod, hvorfor det i Virkeligheden bliver »den haltende Guldfod«, som bliver den gældende i de fleste Lande. I det tredje og sidste Afsnit efterviser Forf. endelig en Række af urigtige Paastande og ulogiske Slutninger, som jævnlig fremføres fra Monometallisternes Side.

Til Trods for den Grundighed hvormed Forf. behandler sit Emne, er Skriftet let læseligt og fortjener Paaagtning.

W. S.